

Міністерство освіти і науки України

Донбаська державна машинобудівна академія (ДДМА)

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра мовної підготовки

(кафедра)

УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

для студентів 2 курсу спеціальності

017 Фізична культура і спорт

Розробник: Ковальова Г.М., канд. філол. наук,
доцент кафедри мовної підготовки

Затверджено на засідання кафедри мовної підготовки,
Протокол № _____ від _____ 2022 р.

Краматорськ-Тернопіль
2022 р.

Тематика практичних занять

№ з/п	Тема заняття
1	Українська мова – національна мова українського народу, державна мова України Чергування в системі голосних і приголосних звуків. Фонетичні зміни в системі приголосних. Норми та стилі СУЛМ. Специфіка м'якої, твердої, роздільної вимови і вживання м'якого знака й апострофа. Заява, види заяв. Автобіографія.
2	Ономастика як наука. Використання конструкцій службового мовного етикету. Статус власних назв та мовна політика. Правопис та відмінювання прізвищ, імен та по батькові. Форма звертання в усному і писемному спілкуванні. Характеристика. Резюме.
3	Морфологія. Вибір граматичної форми іменника, займенника та прикметника у професійному спілкуванні. Відмінювання іменників II, III відмін. Особливості використання іменників та прикметників у ділових паперах. Види службових записок.
4	Вибір граматичної форми числівника, прислівника та дієслова у професійному мовленні. Особливості використання числівників, прислівників та вживання дієслівних форм у професійному мовленні. Прийменникові конструкції у професійному мовленні. Уживання прийменника ПО у ділових паперах. Протокол. Витяг із протоколу.
5	Синтаксис і пунктуація. Синтаксис словосполучень. Типи зв'язків між словами. Службові листи. Супровідний лист. Лист-прохання. Синтаксис речень та їх класифікація. Значення і функції розділових знаків.
6	Лексика і фразеологія професійного спілкування. Стилiстичне використання лексичних засобів мови. Термінологічна і професійна лексика. Редагування речень. Службові листи. Лист-запит. Лист-відповідь.
7	Підсумкова контрольна робота
8	Редагування й переклад наукових текстів та документів. Культура фахового мовлення.
9	Огляд та повторення вивченого матеріалу. Підсумкове заняття

Змістовий модуль 1. Вступ. Загальна характеристика мови і професійного спілкування. (Практичні заняття – 2 години).

Практичне заняття 1

Українська мова – національна мова українського народу, державна мова України. Чергування в системі голосних і приголосних звуків. Фонетичні зміни в системі приголосних. Норми та стилі СУЛМ. Специфіка м'якої, твердої, роздільної вимови і вживання м'якого знака й апострофа. Заява, види заяв. Автобіографія.

Дидактичні засоби – відеозапис, аудіозапис, схеми.

Література: [6, с.181-184, 5, с.53-54]; [6, с.189-207; 5, с.50-53, 63-67].

Завдання на СРС: Правопис суфіксів. Іменникові суфікси. Прикметникові та дієприкметникові суфікси. Дієслівні суфікси. Пароніми і синоніми у професійному мовленні. Орфоепічні норми СУЛМ. Заява-зобов'язання. Позовна заява. Написання великої літери, сталі вирази професійного спілкування.

Змістовий модуль 2. Ономастика як наука (Практичні заняття – 2 години).

Практичне заняття 2

Правопис та відмінювання прізвищ, імен та по батькові. Творення імен по батькові. Використання конструкцій службового мовного етикету. Статус власних назв та мовна політика. Правопис та відмінювання прізвищ, імен та по батькові. Форма звертання в усному і писемному спілкуванні. Кличний відмінок та форма звертання в усному і писемному спілкуванні. Характеристика. Резюме.

Дидактичні засоби – відеозапис, аудіозапис, схеми.

Література: [8, с. 200-212; 9, с. 47-58, 5, с. 68-73].

Завдання на СРС: Мовний етикет професійного спілкування.

Змістовий модуль 3. Морфологія і правопис професійного спілкування. (Практичні заняття – 4 години).

Практичне заняття 3.

Вибір граматичної форми іменника і прикметника у професійному спілкуванні. Особливості використання іменників і прикметників у ділових паперах. Резюме.

Практичне заняття 4.

Вибір граматичної форми числівника у професійному мовленні. Особливості використання числівників у ділових паперах. Протокол. Витяг з протоколу. Особливості вживання дієслівних форм у професійному мовленні. Види службових записок.

Дидактичні засоби – аудіо- та відеозасоби, роздатковий матеріал.

Література: [6, с.219-239, 5, с. 86-89, 6, с.239-249, 5, с. 89-90]; [5, с.266-280, 5, с. 90-92]; [6, с. 288-309, 5, с.93-95]; [6, с. 313-325, 5, с. 96-97].

Завдання на СРС: Особливості використання дієслівних форм у ділових паперах. Уживання прийменника ПО та ПРИ в ділових паперах.

Змістовий модуль 4. Синтаксис і пунктуація професійного спілкування. (Практичні заняття – 2 години).

Практичне заняття 5

Синтаксис словосполучень і речень. Типи зв'язків між словами. Значення і функції розділових знаків. Прийменникові конструкції у професійному мовленні. Уживання прийменника ПО у ділових паперах.

Дидактичні засоби – аудіо- та відеозаписи, схеми, роздатковий матеріал.

Література: [6, с.173-180, 5, с.100-118].

Завдання на СРС: Складні випадки керування та узгодження.

Змістовий модуль 5. Лексика і фразеологія професійного спілкування.
(Практичні заняття – 2 години).

Практичне заняття 6

Стилістичне використання лексичних засобів мови. Термінологічна і професійна лексика. Словники як джерело інформації. Фразеологізми і практика їх уживання у діловому стилі. Службові листи.

Дидактичні засоби – відеозаписи, роздатковий матеріал, схеми.

Література: [6, с.207-219, 10, с.61-81].

Завдання на СРС: Правопис слів іншомовного походження.

Практичне заняття 7 (2 години)

Тренувальні вправи. Підсумкова контрольна робота.

Проводиться протягом 60 хвилин. Завдання на контрольну роботу складається з чотирьох питань: <u>1^е питання</u> – теми: Значення і функції власних назв у професійному мовленні. Морфологія і правопис професійного спілкування Синтаксис і пунктуація професійного спілкування. Лексика і фразеологія професійного спілкування – тест. <u>2^е питання</u> – теми: Правопис прізвищ, імен, по батькові, відмінювання ПІБ. Кличний відмінок. Іменник, прикметник, числівник, дієслівні форми, прийменникові конструкції у професійному мовленні. Правопис слів іншомовного походження. Складні випадки узгодження, керування, пунктуаційні норми – граматичні вправи. – граматичні вправи. <u>3^е питання</u> – складання одного з вивчених документів (резюме, характеристика, заява, автобіографія, службові записки, протокол, витяг із протоколу, службові листи). <u>4^е питання</u> – переклад фахового тексту. <u>5^е питання</u> – редагування речень.	Базова література: [8, с. 200-212; 9, с. 47-58, 5, с. 68-73]. [6, с. 219-239, 5, с. 86-89]. [6, с. 239-249, 5, с.89-90]. [6, с. 266-280, 5, с. 90-92]. [6, с. 288-309, 14, с. 93-95]. [6, с. 313-325, 5, с. 96-97]; [10, с.120-158, 7, с.138-145]. [6, с. 207-219, 10, с. 61-81].
---	---

Практичне заняття 8 (2 години)

Редагування й переклад наукових текстів та документів. Культура фахового мовлення.

Практичне заняття 9 (2 години)

Огляд та повторення вивченого матеріалу. Підсумкове заняття.

Рекомендована базова література

1. Авраменко О. М., Блажко М. Б. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі. І частина / О. М. Авраменко, М. Б. Блажко. – К. : Грамота, 2011. – 552 с.
2. Глушик С. В. Сучасні ділові папери: Навчальний посібник / С. В. Глушик, В. Дияк, С. В. Шевчук. – 4-те вид., переробл. і доп. – К. : А.С.К., 2008. – 400 с.
3. Загнітко А. П. Українське ділове мовлення: фахове і нефахове спілкування / А. П. Загнітко, І. Г. Данилюк. – Донецьк : БАО, 2010. – 480 с.
4. Збірник тестів з української мови / Л. К. Лисак, Г. М. Ковальова, І. М. Медведєва. – Краматорськ : ДДМА, 2008. – 84 с.
5. Зубков М. Г. Сучасна українська ділова мова: Підручник. – 9-те вид., виправл. і доп. / М. Г. Зубков. – Х. : СПД ФО Співак, 2009. – 400 с.
6. Культура фахового мовлення: навчальний посібник / За редакцією Н. Д. Бабич. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2006. – 496 с.
7. Лисак Л. К. Українська мова за професійним спрямуванням: курс лекцій / Л. К. Лисак. – Краматорськ : ДДМА, 2009. – 100 с.
8. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування: навчальний посібник / З. Мацюк, Н. Станкевич. – К. : Каравела, 2010. – 352 с.
7. Михайлюк В. О. Українська мова професійного спілкування: навчальний посібник / В. О. Михайлюк. – К. : ВД «Професіонал», 2005. – 496 с.
9. Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні. Модульний курс. Навчальний посібник / В. І. Мозговий. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 592 с.
10. Шкурятяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: навчальний посіб. / Н. Г. Шкурятяна. – К. : Вища школа, 2007. – 823 с.

Словники

1. Грибан Г. П. Термінологічний словник з фізичної культури і спорту / Укладачі: Г. П. Грибан, Д. В. Бойко, Д. О. Дзензелюк. – Житомир: Вид-во «Рута», 2016. – 100 с.
2. Довідник з культури мови: Посібник / С. Я. Ярмоленко, С. П. Бирик, Н. М. Сологуб та ін. ; За ред. С. Я. Ярмоленко. – К. : Вища школа, 2005. – 399с.
3. Загнітко А. П. Словник українських прийменників. Сучасна українська мова / А. П. Загнітко. – Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – 416 с.
4. Зубков М. Г. Українська мова. Універсальний довідник. – 6-те вид., доп. / М. Г. Зубков. – Х. : Школа, 2009. – 512 с.
5. Приходченко К. І. Універсальний словник-довідник : 30 000 слів і виразів сучасної української мови / К. І. Приходченко. – Донецьк : ВАТ ВКФ «БАО», 2008. – 320с.
6. Російсько-український українсько-російський сучасний словник 65000 слів та словосполучень. Словник імен і географічних назв / Упор. М. Г. Зубков. – Х. : Школа, 2008. – 620 с.
7. Словник термінів та понять зі спортивних дисциплін : навч.-метод. посіб. / уклад.: О. О. Момот, Є. Ю. Шаповал, Ю. В. Зайцева, С. М. Новік ; Полт. нац. пед. ун-тет імені В. Г. Короленка – Полтава : Видавець Шевченко Р.В., 2019. – 147 с.
8. Словник фразеологізмів укр. мови / Уклад. В.М. Білоноженко та ін. – К. : Наукова думка, 2003.
9. Сучасний російсько-український українсько-російський словник. 40000 слів + граматики / Упор. О. В. Грушевський, Г. М. Коляда. – Донецьк : БАО, 2009. – 480 с.
10. Сучасний тлумачний словник української мови. 60000 слів / За ред. В. В. Дубчинського. – Х. : Школа, 2009. – 832 с.

11. Сучасний український словник. – Х. : Промінь, 2008. – 1248 с.
12. Терміни і поняття з теорії фізичного виховання і спорту : словник / О. В. Соколюк, С. С. Козарь, І. М. Журавльова; Харківський коледж Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. – Харків, 2019. – 58 с.
13. Шевчук С. В. Російсько-укр. словник ділового мовлення / С. В. Шевчук. – К. : Вища школа, 2008.

Допоміжна література

1. Герасименко, С.Ю. Термінологія загальнорозвивальних вправ : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / С.Ю. Герасименко, В.І. Кізло, Т.В. Кізло. – Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2010. – 36 с.
2. Бузюк, О.І. Гімнастична термінологія : навчальний посібник / О.І. Бузюк. – Луцьк : Надстир'я, 1995. – 84 с.
3. Гуйванюк Н.В. Українська мова. Схеми, таблиці, тести: Навчальний посібник / Н.В. Гайванюк, О.В. Кардашук, О.В. Кульбабська. – Львів: Світ, 2005. – 304 с.
4. Ковалик І.І. Вчення про словотвір. Вибрані праці / Упорядник Василь Грещук. – Івано-Франківськ–Львів: Місто НВ, 2007. – 404 с.
5. Кучеренко І.К. Теоретичні питання граматики української мови. Морфологія / І.К. Кучеренко. – 2-ге вид. уточ. й доп. – Вінниця: «Поділля 2000», 2000. – 464 с.
6. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: Навчальний посібник / Г.С. Онуфрієнко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
7. Соколова С.О. Префіксальний словотвір дієслів у сучасній українській мові / С.О. Соколова. – К.: Наукова думка, 2003. – 283 с.

Методичне забезпечення

1. Гра в шахи. Практикум : посібник для студентів усіх спеціальностей і форм навчання / О. С. Касьянюк, А. С. Касьянюк, В. В. Тимошенко, О. М. Олійник, Г. М. Ковальова. – Краматорськ : ДДМА, 2019. – 103 с.
2. Ділова документація : методичні вказівки до самостійної роботи з курсу «Українська мова» для студентів усіх форм навчання / Г. М. Ковальова. – Краматорськ : ДДМА, 2019. – 60 с.
3. Збірник тестів з української мови / Л. К. Лисак, Г. М. Ковальова, І. М. Медведєва. – Краматорськ : ДДМА, 2019. – 84 с.
4. Збірник текстів до вивчення української лексики за професійним спрямуванням (для студентів денної та заочної форм навчання) / В. Г. Кочеткова, Г. М. Ковальова, Л. К. Лисак, І. М. Медведєва. – Краматорськ: ДДМА, 2005. – 260 с.
5. Лисак Л. К. Українська мова за професійним спрямуванням: курс лекцій / Л. К. Лисак. – Краматорськ : ДДМА, 2009. – 100 с.
6. Методичні вказівки до самостійної роботи з курсу «Українська ділова мова» для студентів всіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / Укл.: В.Г.Кочеткова, Л. К. Лисак. – Краматорськ: ДДМА, 2008. – 32 с.
7. Методичні вказівки «Культура усного мовлення» з курсу «Українська ділова мова» для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форми навчання / Укл.: В.Г.Кочеткова, Л.К.Лисак. – Краматорськ: ДДМА, 2008. – 32 с.
8. Словник професійної термінології до вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / Укл.: Г.М.Ковальова, В.Г.Кочеткова, Л.К.Лисак, І.М.Медведєва. – Краматорськ: ДДМА, 2007. – 64 с.

Інформаційні ресурси **Словники**

1. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua> (“Словники України”)
2. <http://dict.linux.org.ua> (Проект англійсько-українського словника технічних термінів)
3. <http://slovo.ridne.net> (Електронні версії словників термінографічної серії *Слово Світ*)
4. <http://www.slovnyk.net> (Великий тлумачний словник сучасної української мови)
5. <http://r2u.org.ua>; <http://krym.linux.org.ua> (Академічний російсько-український словник за ред. А. Кримського)
6. <http://www.rosukrdic.iatp.org.ua> (Російсько-український словник сталих виразів)
7. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm> (Українська мова : Енциклопедія)
<https://sites.google.com/site/visamatematikavg/terminologicnij-slovník> (Термінологічний словник.)
8. Криворучко І.В. Словник основних термінів з фізичної культури та спорту
<https://msenmediastorage.blob.core.windows.net/resources/14e6da90-cb9d-459d-a060-8868ce532fd1.pdf>
9. <http://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/690> (Короткий рос.-укр. словник з фізичної культури і спорту).
10. <http://ztchess.inf.ua/?p=2429> (Словник шахових термінів).

Інші сайти

www.dssu.gov.ua (Держспоживстандарт України)
www.ukrmdnc.org.ua (ДП “УкрНДНЦ”)
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (законодавство України)
www.msu.kharkov.ua/tc (Галузевий термінологічний центр)
<http://ulif.mon.gov.ua> (Український лінгвістичний портал)
<http://pravopys.vlada.kiev.ua> (Інтернет-сторінка, присвячена мовним питанням)
www.domivka.net/forum/archive/index.php/t-6037.html (Р. Рожанківський. Синтаксично-стилістичні риси науково-технічної мови);
www.rada.kiev.ua/LIBRARY/
www.novamova.com.ua
http://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/673/1/vduepf_2014_1_37.pdf (Іщенко Т.В. Деякі особливості перекладу фахових текстів спортивної тематики).
<http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/1149/1/Romanch.pdf> (Історія спортивної лексикографії).
<https://www.twirpx.com/file/108273/> (Спортивна тематика в українській публіцистиці).